“Tafakkur Academy Global Press”
nashriyoti

“Ilm-fan taraqqiyoti”
respublika ilmiy konferensiyasi

Tafakkurconference.uz

Xalqaro tajriba asosida pedagog kadrlarni tayyorlash modeli

Sobirjonova Muslima Solijon qizi
Turdiyeva Shohidaxon Anvarjonovna
Andijon davlat pedagogika inistituti
Aniq va Tabiiy fanlar fakulteti
Geografiya yonalishi 2- bosqich talabasi
Pedagogika fakulteti katta o‘qituvchisi
Andijon shaxri Do‘stlik ko’chasi 2-uy

Annotatsiya. Mazkur maqolada pedagog kadrlarni tayyorlashning zamonaviy modeli xalqaro tajriba asosida keng yoritiladi. Rivojlangan davlatlar ta’lim tizimlari misolida pedagoglarni tayyorlashning samarali mexanizmlari, kompetensiyaviy yondashuv, innovatsion texnologiyalar va uzluksiz kasbiy rivojlanish tamoyillari tahlil qilinadi. Shuningdek, ushbu tajribalarni milliy ta’lim tizimiga joriy etish istiqbollari asoslab beriladi.

Kalit so‘zlar. Pedagog kadrlar, xalqaro model, kompetensiyaviy yondashuv, innovatsion ta’lim, mentorlik, kasbiy rivojlanish, pedagogik mahorat, global ta’lim

MODEL OF TEACHER TRAINING BASED ON INTERNATIONAL EXPERIENCE

Abstract. This article provides a comprehensive overview of the modern model of teacher training based on international experience. Using the example of the education systems of developed countries, effective mechanisms for teacher training, a competency-based approach, innovative technologies, and principles of continuous professional development are analyzed. The prospects for introducing these experiences into the national education system are also substantiated.

Keywords. Teacher training, international model, competency-based approach, innovative education, mentoring, professional development, pedagogical skills, global education

Kirish.XXI asrda ta’lim tizimi tubdan o‘zgarib, u jamiyat taraqqiyotining asosiy drayveriga aylandi. Bu jarayonda boshlang‘ich ta’lim alohida o‘rin tutadi, chunki aynan shu bosqichda o‘quvchilarning asosiy bilimlari, dunyoqarashi va fikrlash qobiliyati shakllanadi. Shu sababli boshlang‘ich ta’lim sifatini oshirish, eng avvalo, pedagog kadrlarning sifatli tayyorlanishiga bog‘liq. Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, samarali ta’lim tizimi kuchli o‘qituvchi bilan boshlanadi. Zamonaviy pedagog nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, motivator, psixolog va innovator sifatida faoliyat yuritadi. Shu nuqtai nazardan, pedagog kadrlarni tayyorlashning yangi, zamonaviy modeli zarurati yuzaga kelmoqda.

Asosiy qism. Xalqaro tajriba asosida pedagog kadrlarni tayyorlash modeli bir necha muhim komponentlardan tashkil topgan kompleks tizim hisoblanadi. Ushbu tizimning asosiy jihatlaridan biri – o‘qituvchi kasbiga yuqori talab qo‘yilishidir. Masalan, Finlyandiya da pedagog bo‘lish uchun faqat eng iqtidorli va bilimli yoshlar tanlab olinadi. Bu yerda pedagogik ta’lim ilmiy asosda olib borilib, talabalar tadqiqot faoliyatiga faol jalb etiladi. Natijada o‘qituvchilar mustaqil fikrlovchi, tahlil qila oladigan va innovatsiyalarni joriy eta oladigan mutaxassis sifatida shakllanadi.

Pedagoglarni tayyorlashda nazariya va amaliyotning uyg‘unligi muhim omil hisoblanadi. Germaniya tajribasida dual ta’lim tizimi orqali talabalar o‘qish jarayonidayoq maktab muhitiga kirib boradi. Bu esa ularning kasbiy kompetensiyasini real sharoitda rivojlantirish imkonini beradi. Amaliyotga yo‘naltirilgan ta’lim pedagogning kasbiy tayyorgarligini oshirishda hal qiluvchi rol o‘ynaydi.Zamonaviy modelda uzluksiz kasbiy rivojlanish konsepsiyasi ham alohida ahamiyat kasb etadi. Janubiy Koreya da pedagoglar faoliyati davomida muntazam ravishda malaka oshirib boradi. Ularning bilim va ko‘nikmalari doimiy ravishda yangilanib turadi. Bu esa zamonaviy ta’lim talablariga

moslashish imkonini beradi. Bugungi kunda bilimlarning tez yangilanib borishi pedagogdan doimiy o‘rganishni talab etadi, shu bois “lifelong learning” tamoyili muhim hisoblanadi.Mentorlik tizimi xalqaro tajribada samarali mexanizm sifatida keng qo‘llaniladi. Yosh pedagoglarga tajribali ustozlar biriktiriladi va ular orqali metodik yordam ko‘rsatiladi. Bu jarayon o‘qituvchining kasbiy shakllanishini tezlashtiradi hamda uning ishonchini oshiradi. Mentorlik orqali nazariy bilimlar amaliyot bilan mustahkamlanadi.Innovatsion texnologiyalar pedagog tayyorlash modelining ajralmas qismi hisoblanadi. Raqamli platformalar, masofaviy ta’lim tizimlari, interfaol metodlar va multimedia vositalari pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini oshiradi. Bugungi kunda o‘qituvchi raqamli vositalardan samarali foydalanishni bilishi zarur. Chunki zamonaviy o‘quvchilar axborot texnologiyalari muhitida ulg‘aymoqda va ularga mos metodlar talab etiladi.Kompetensiyaviy yondashuv pedagog tayyorlashning asosiy metodologik asosi hisoblanadi. Ushbu yondashuvga ko‘ra, o‘qituvchi faqat bilim beruvchi emas, balki o‘quvchini mustaqil fikrlashga undovchi, uning ijodiy salohiyatini ochib beruvchi shaxs sifatida qaraladi. Shu sababli pedagoglarni tayyorlash jarayonida tanqidiy fikrlash, kommunikativlik, kreativlik va muammolarni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantirishga e’tibor qaratiladi. Shuningdek, xalqaro tajribada pedagoglarning ijtimoiy maqomi va moddiy rag‘batlantirilishi ham muhim o‘rin tutadi. Rivojlangan davlatlarda o‘qituvchilar jamiyatda yuqori obro‘ga ega bo‘lib, bu kasbga bo‘lgan qiziqishni oshiradi. Natijada ta’lim tizimiga eng iqtidorli yoshlar jalb etiladi.Bugungi kunda pedagog kadrlarni tayyorlash modeli global integratsiya jarayonlari bilan ham chambarchas bog‘liq. UNESCO va OECD kabi xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan tavsiyalar ta’lim tizimini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu tashkilotlar tomonidan olib borilayotgan tadqiqotlar pedagog tayyorlashning yangi yo‘nalishlarini belgilab bermoqda.Umuman olganda, xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, pedagog kadrlarni tayyorlashda tizimli, kompleks va innovatsion yondashuv zarur. Bu jarayon faqat bilim berish bilan cheklanib qolmasdan, balki shaxsni har tomonlama rivojlantirishga qaratilgan bo‘lishi lozim.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, xalqaro tajriba asosida pedagog kadrlarni tayyorlash modeli zamonaviy ta’lim talablariga to‘liq javob beradigan tizimdir. Ushbu modelning asosiy ustunliklari – yuqori talablar, amaliyotga yo‘naltirilganlik, uzluksiz kasbiy rivojlanish, innovatsion yondashuv va kompetensiyaviy asosdir. Rivojlangan davlatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, ta’lim sifatini oshirishning eng samarali yo‘li – malakali pedagoglarni tayyorlashdir. Shu bois milliy ta’lim tizimida ham ushbu tajribalarni chuqur o‘rganish va amaliyotga joriy etish muhim vazifa hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1.UNESCO. Global Education Monitoring Report.

2.OECD. Teachers and School Leaders as Lifelong Learners.

3.Linda Darling-Hammond. Powerful Teacher Education.

4.Hargreaves A. Teaching in the Knowledge Society.

5.O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.

6.Zamonaviy pedagogika va metodika bo‘yicha ilmiy maqolalar to‘plami.